

MITEN TAIDEPROJEKTI ONNISTUU?

Taiteilijoiden toimeentulon ja työllisyyden kehittämiseen
sekä vapaan kentän tuki -ohjelman arviointi

Tomi Kuusimäki, Matti Velhonoja & Petra Havu

MITEN
TAIDEPROJEKTI
ONNISTUU?

—

Satakunnan ammattikorkeakoulu
Sarja B, Raportit 13/2015
ISSN 2323-8356 | ISBN 978-951-633-179-2 (verkkójulkaisu)

Copyright Satakunnan ammattikorkeakoulu ja tekijät

Julkaisija:
Satakunnan ammattikorkeakoulu
PL 520, 28601 Pori
www.samk.fi

Graafinen suunnittelu ja taitto: Maija Lindfors / SEK Point Oy
Kuvat: Saija Mustaniemi
Paino: Euraprint Oy, Eura

MITEN TAIDEPROJEKTI ONNISTUU?

Taiteilijoiden toimeentulon ja työllisyyden kehittämiseen
sekä vapaan kentän tuki -ohjelman arviointi

Tomi Kuusimäki, Matti Velhonoja & Petra Havu

Satakunnan ammattikorkeakoulu
Pori 2015

Sisältö

Tiivistelmä.....	8
Arviointiraportti tiivistettynä.....	8
Kehittämisehdotukset.....	10
Arvioinnin toteutus.....	12
Vastanneiden projektien lyhyet kuvaukset.....	17
Projektiarviointi.....	27
Projektitoimijoiden itsensä tunnistamia hyviä käytänteitä.....	27
Mistä projekti-ideat kumpuavat.....	31
Projektitoteuttajan oppiminen.....	32
Asiakkaiden rooli.....	32
Taloudellinen näkökulma.....	32
Jatkuvuus.....	34
Johtopäätökset.....	37
Kehittämisehdotukset.....	41
Liitteet.....	46

Tiivistelmä

Tässä julkaisussa raportoidaan taiteilijoiden toimeentulon ja työllisyyden kehittämiseen sekä vapaan kentän tuki -rahoitukseen liittyvien projektien arviointi. Arviointi toteutettiin henkilökohtaisin haastatteluin sekä sähköisellä kyselyllä. Arvioinnin kohteena oli yhteensä 43 tästä ohjelmasta tukea saanutta projektia. Yhteensä 43 projektista tavoitettiin 25 projektia.

Arvioitavien 25 projektin suunnitteluprosessit olivat hyvin pitkälti samankaltaisia. Tekijöiden taustalla oli pitkäaikainen alalla toimiminen ja laaja asiakasverkosto. Omien kokemusten ja asiakkailta tulleen tiedon kautta on pystytty tunnistamaan tarve kehittämissankkeelle.

Oppimista tapahtui eniten verkostoitumisessa ja eri alojen ja eri taiteen alojen yhteistyössä. Muutamat vastaajat kokivat myös hyvien käytänteiden syntyneen asiakkaiden kanssa käydyn dialogin kautta. He kokivat myös asiakasosaamisensa ja erityisesti asiakkaan tarpeen tunnistamisensa kehittyneen.

Vastanneet hankkeet olivat erittäin hyvin esillä eri medioissa. Maakuntalehdet, eri sidosryhmälehdet ja toteuttajien omat viestintäkanavat pitivät hankkeiden toimenpiteitä esillä. Hankkeilla tavoitettiin myös kymmeniätuhansia asiakkaita.

Kaikilla arviointiin tavoitetuilla projekteilla oli projektien kokoon nähden erittäin laaja yhteistyöverkosto. Nämä verkostot koostuivat pääosin oman alan yhteistyökumppaneista, mutta yhä suurempi osuus oli myös muiden toimialojen kumppanuusverkostolla. Eri taiteen alojen väliset kumppanuudet olivat myös hyvin edustettuna. Laaja yhteistyökumppaniverkosto koettiin toteuttajienkin keskuudessa omaksi vahvuudeksi. Laaja-alaisen toiminnan koettiin kasvattavan myös omaa osaamista.

Rahoitetut projektit olivat kaikille toteuttajille tärkeitä. Vastanneiden projektien kustannuksista suurin osa kohdistui taiteilijoiden työllistämiseen. Työllistämisen kustannukset hankkeen kokonaisbudjetista olivat pääosin yli 70 prosenttia. Toteuttajat rahoittivat myös itse yhdessä yhteistyökumppaniensa kanssa hankkeita omarahoituksen ollen useimmiten yli 20 prosenttia kokonaiskustannuksista.

Kaikki projektit ottivat huomioon jatkuvuuden jo projektisuunnitteluvaiheessa. Jatkuvuuteen liittyvät toimenpiteet olivat hyvin yleisellä tasolla, esimerkiksi: erilaisten mallien luominen ja yhteistyön kehittäminen ja verkostoituminen. Lähes kaikki projektit ilmoittivat hankkeen sisältöjen jatkuneen projektin päätyttyä tai että projektissa toteutettu palvelu tai tuote on käytössä edelleen. Suurimpana esteenä jatkuvuudelle nähtiin rahoituksen pirstaleisuus ja lyhytaikaisuus.

Kehittämisehdotukset

Vahvempi strateginen valinta

Rahoitusohjelmasta rahoitettiin projekteja, joiden budjetit liikkuvat 5000 eurosta aina 100 000 euroon. Joillain organisaatioilla oli useita projekteja meneillään eri rahoittajilta, joten projektitoiminnan volyymit eri toteuttajien kesken vaihtelivat suuresti.

Vahvemmalla strategisella ohjauksella pystyttäisiin keskittymään paremmin alan kehittämiseen, varsinkin jos julkinen rahoitus pienenee. Vahvemmalla strategisella valinnalla luodaan myös paremmat edellytykset sille, että rahoitusta saavien projektien toiminnot ja haasteet ovat samankaltaisia. Näin projektien välinen vertaisoppiminen ja hyvien käytänteiden vertaaminen on helpompaa.

Arviointi osaksi alan kehittämistä

Eryisesti itsearviointin sekä tiedon ja osaamisen jakamisen roolia tulisi nostaa kulttuurialan projekteissa. Arvioinnin suunnittelun näkökulma voitaisiin nostaa esiin jo hakemusvaiheessa.

Tällöin hakija tunnistaa heti suunnittelun alussa hänelle itselleen, organisaatiolleen ja asiakkaalleen tärkeitä asioita. Arviointia kehittämällä pystyttäisiin saamaan myös paremmin esiin kulttuurialalla tehtävä osittain näkymättömissäkin oleva työ.

Viestinnän kehittämisellä vaikuttavuutta

Kulttuurialan projektien viestintää tehostamalla niiden vaikuttavuutta ja roolia pystyttäisiin tuomaan paremmin esiin ja edistämään projektien välistä oppimista. Saman rahoitusohjelman hankkeiden tulisi tietää nykyistä enemmän muiden hankkeiden toiminnasta. Sitä voidaan kehittää muun muassa seminaari- ja projektien raportointikäytänteitä yhtenäistämällä.

Välittäjätahojen tunnistaminen ja tunnustaminen

Kulttuurialan kehittymisen ja työllistymisen edistämisen yksi tärkeimmistä asioista on oikeiden välittäjätahojen tunnistaminen ja niiden toiminnan arvon tunnustaminen. Monilla arvioinnis-

sa mukana olevilla organisaatioilla on erittäin paljon kokemusta projektisuunnitelmien ja rahoitushakemusten tekemisestä.

Yksittäistä rahoitusohjelmaa tai projektia ei välttämättä edes tunnistettu yksittäisenä projektina, vaan se oli osa pitempi-aikaista prosessia, jossa eri projektit ja rahoittajat vaihtuvat. Näiden aktiivisten toimijoiden tunnistaminen olisi erittäin tärkeää, sillä ne luovat edellytykset jatkuvuudelle ja uusien kulttuurialan toimijoiden työllistämiseksi ja sitä kautta onnistumisen toteutumiselle niin asiakkaiden kuin alan ammattilaisten keskuudessa.

Kulttuurialan toimijoiden osaaminen ja jaksamisen turvaaminen

Erialaisten toimijoiden osaamisessa esimerkiksi projektisuunnittelussa ja -hallinnassa on hyvin paljon eroja. Aloittelevien ja pienempien toimijoiden projektiosaamista pystytään parantamaan myös sillä, että rahoitusohjelman kriteerit ja projektisuunnitelman teemat ja runko ovat selkeästi määriteltyjä ja näin tukevat projektisuunnitelman laadintaa.

Monet arvioitavat projektit olivat toteuttajaorganisaatioissa osana jatkumoa. Arvioitavan projektin idea oli syntynyt edellisessä projektissa, jota jatkettiin nykyisellä projektilla ja nykyisessä projektissa oli jo tunnistettu uusia kehittämisen kohteita – ja rahoitushakemukset seuraavasta projektista olivat jo suunnitella. Tämä osoittaa alan valmiutta ja osaamista kehittämistyöhön.

Kulttuurialan välittäjätahon osaamiseen erityisesti moniprojektihallinnan osalta tulisi kiinnittää huomiota. Monet projektihallinnan oppaat ja työkalut käsittelevät yksittäisen projektin toimintaa, mutta kulttuurialallakin on tyypillistä useamman projektin limittyminen ja samanaikaisuus. Moniprojektihallinnan osaamisen lisäämisellä pystytään vaikuttamaan myös alan työssäjaksamiseen.

SALONEN

Arvioinnin toteutus

Luovien alojen nuorten työllistämiseen liittyvien projektien arviointi vuodelta 2013 toteutettiin Satakunnan ammattikorkeakoulussa kehitetyllä ohjaavan arvioinnin menetelmällä. Arviointi tehtiin neljän eri teeman näkökulmasta, jotka ovat 1) projektin omistaja ja henkilöstö, 2) asiakas- ja sidosryhmät, 3) projektin jatkuvuuden arviointi ja 4) taloudellisen vaikuttavuuden arviointi.

Arvioinnin kohteena kevättalvella 2015 oli yhteensä 43 Taiteilijoiden toimeentulon ja työllisyyden kehittämiseen sekä vapaan kentän tuki -ohjelmasta tukea saanutta projektia. Arviointi toteutettiin henkilökohtaisin haastatteluin sekä sähköisellä kyselyllä. Yhteensä 43 projektista tavoitettiin 25 projektia.

Arviointi aloitettiin tutustumalla kaikkien 43 projektin projektisuunnitelmiin. Kyselylomaketta ja henkilökohtaisten haastattelujen teemoja tarkennettiin projektisuunnitelmiin tutustumisen jälkeen. Arviointi aloitettiin henkilökohtaisin haastatteluin. Ensimmäiset haastattelut toteutettiin viikolla 8 ja viimeiset haastattelut toteutettiin viikolla 13. Sähköiseen kyselyyn tarvittiin kolme vastauspyyntöä. Osa vastaajista koki arviointiajankohdan myöhäisenä, sillä heillä olivat jo alkaneet uudet projektit. Muutamasta projektista ilmoitettiin, että arvioinnin kohteena olevan projektin kaikki henkilöt ovat jo muissa töissä eikä heillä ole mahdollisuutta vastata kyselyyn.

Projektin omistaja ja henkilöstö

Teemassa käsiteltiin arvioitavan projektin linkittyminen projektin omistajan tai hallinnoijan toimintaan. Tässä osiossa arvioitiin myös hallinnoivan organisaation johdon roolin merkitystä projektin toteuttamisessa ja siinä, miten projektin tavoitteisiin sitouduttiin. Henkilöstön osuudessa arvioitiin projektin operatiivista toimintaa ja siinä syntyneitä hyviä käytänteitä. Yhtenä näkökulmana oli myös projektiin osallistuneiden henkilöiden oman osaamisen kehittyminen.

Asiakas- ja sidosryhmät

Arvioinnissa kuvattiin projektin asiakas- ja sidosryhmäverkosto. Eriyisenä painopisteenä on tarvelähtöisyyden arviointi, projektin sidosryhmäverkoston laajuus ja sitoutumisen taso. Hyvien käytänteiden tunnistaminen toteutettiin myös asiakasnäkökulman tarkastelussa.

Jatkuvuuden arviointi

Jatkuvuuden arvioinnissa kohteena oli projektisuunnitelmassa esitettyjen jatkuvuuteen liittyvien osioiden tunnistaminen ja analysointi. Päätyneistä projekteista kuvattiin, miten projektin tulokset ja käytänteet ovat juurtuneet omistavan organisaation ja sidosryhmien olemassa olevaan toimintaan. Jatkuvuudessa arvioitiin myös projektiin osallistuneiden henkilöiden ammatillinen kehittyminen ja jatkotyöllistyminen.

Taloudellisen vaikuttavuuden arviointi

Taloudellista vaikuttavuutta arvioitaessa kohteena oli projektin resurssien käytön kohdentuminen projektisuunnitelman mukaisesti. Arviointi toteutettiin saatujen tietojen perusteella. Tarkastelukohteeksi valittiin kehittämisohjelman päätavoitteen mukaisesti nuorten luovien alojen työllistämiseen kohdentuva rahoitus.

Arviointi toteutettiin kaikkien projektien osalta sähköisenä kyselynä, mitä täydennettiin tarvittavilta osiltaan puhelinkyselynä. Yli 50 000 euron rahoituksen projektien (6 kpl) arviointi toteutettiin myös

henkilökohtaisin teemahaastatteluin. Teemahaastatteluihin osallistuivat seuraavat projektit: Activism Association ry: Taidetalkoot-hanke 1.11.2012–31.12.2013, ArtSense Oy: Taiteella johtaminen -hanke 1.2.2013–31.8.2014, Lasten ja nuorten kulttuurikeskus Pii Poon kannatusyhdistys ry: Taiteesta työtä – kulttuurista hyvinvointia -hanke 1.1.2013–31.1.2014, Loiskis ry: Mediataiteilijoiden työllistämiseen Keski-Suomessa vuosina 2013–2014, PjL8-tanssin ja teatterin kannatusyhdistys ry: Ammattilaisbalettianssijoiden työllistäminen ja vapaan kentän ammattibalettiryhmän vakiinnuttaminen Suomessa (vuonna 2013), Tampereen yliopisto: Teatteriorganisaation toiminta-alustan, palvelurakenteiden ja saavutettavuuden kehittämishanke vuonna 2013.

Arvioinnissa henkilökohtaiset teemahaastattelut ja sähköisen kyselyn vastaukset käsitellään erittelemättä niitä toisistaan.

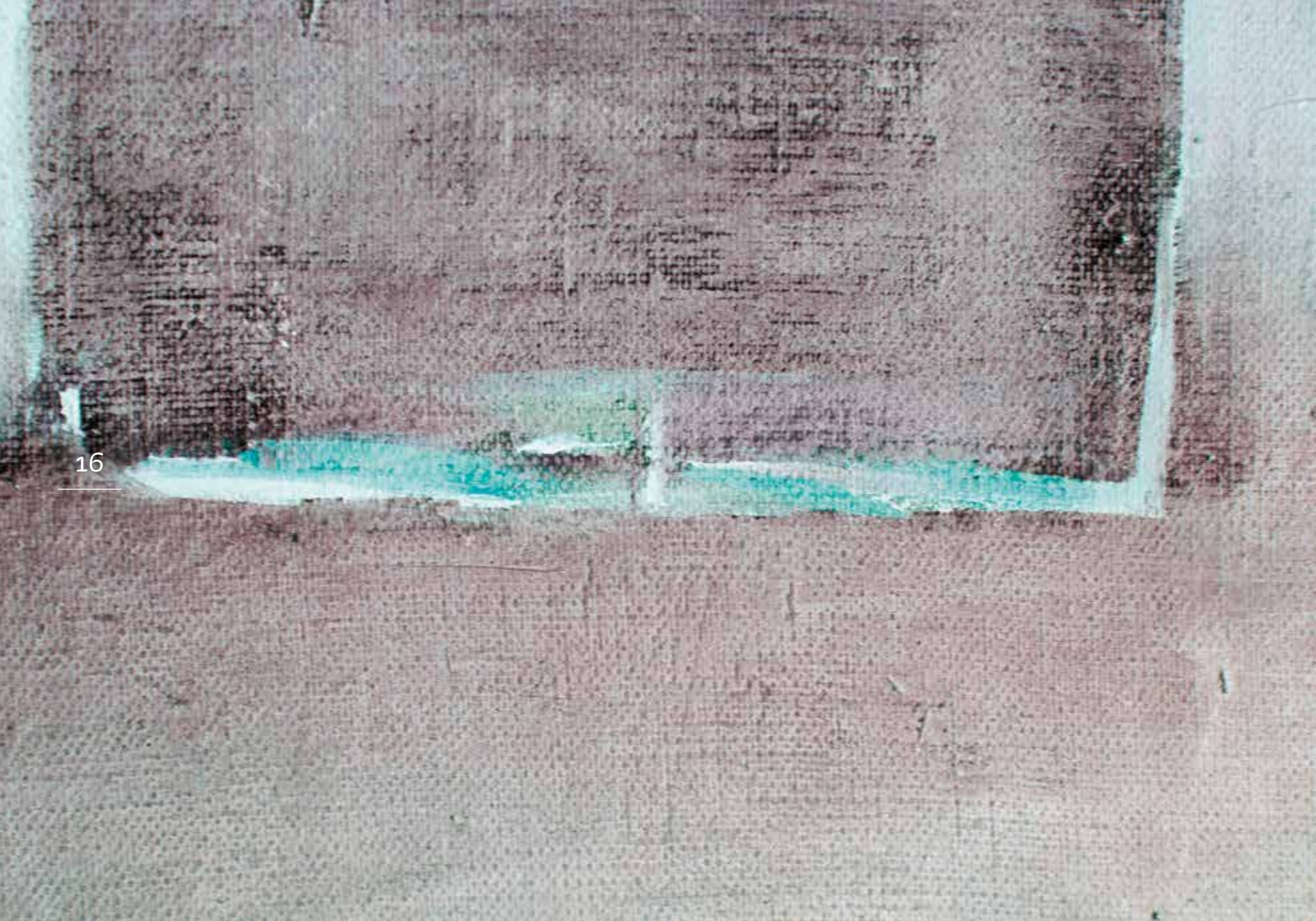
Arvioinnin toteuttajat

Arvioinnin toteuttajina olivat lehtori **Tomi Kuusimäki**, lehtori **Matti Velhonoja** ja toiminnanjohtaja **Petra Havu**.

Tomi Kuusimäki on toiminut noin kymmenen julkisrahoitteisen projektin projektipäällikkönä ja toteuttanut ohjaavan arvioinnin menetelmää Satakunnan ammattikorkeakoulun hallinnoimissa projekteissa. Hän toimii SAMKin lehtorina; hänen osaamisalueensa on projektioppiminen. Hänen ylemmän korkeakoulututkintonsa painopisteenä oli projektihallinta ja sähköinen liiketoiminta.

Matti Velhonoja on Satakunnan ammattikorkeakoulun lehtori ja kuvataiteen tiimivastaava. Hän on toiminut muun muassa Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvoston Arene ry:n kulttuurialan kehittämisryhmän kuvataidejaoston puheenjohtajana, Suomen Kulttuurirahaston Satakunnan rahaston hoitokunnassa, Satakunnan Taidetoimikunnassa ja SAMKin kulttuurialan koulutusohjelmavastaavana.

Petra Havu työskentelee Suomen Taiteilijaseuran toiminnanjohtajana. Hänellä on kokemusta useiden projektien johtamisesta. Hän on toiminut myös eri kulttuurialan organisaatioiden kehittämistehtävissä.

Vastanneiden projektien lyhyet kuvaukset

Projektien toteuttajat kuvasivat omien projektiansa tavoitteita ja tuloksia seuraavasti:

Projekti: Performanssi, esitystaide ja digitaalisten aineistojen mahdollisuudet taiteilijoille

---

Tavoite: Hankkeen tavoitteena oli luoda edellytyksiä esitystaitteen ammattilaisten pitkäkestoiselle työllistymiselle ja tulonmuodostuspohjan laajentamiselle, kehittää tekijänoikeusteollisuuden sekä siihen liittyvän luovan yritystoiminnan edellytyksiä ja aktivoida maakunnan vapaan kentän toimijoita verkostoja kiinteyttämällä. Vapaan kentän tunnettuutta ja tuotannon saavutettavuutta haluttiin lisätä kehittämällä taidemuseon palvelumuotoja digitaalisen toimintaympäristön tarjoamat uudet mahdollisuudet huomioiden.

Tulokset: Hankkeen aikana kehitettiin performanssi- ja esi-

tystaitteen dokumentaation digitaalista arkistointia, metatietojen hallintaa ja tekijänoikeussopimuskäytäntöjä sekä testattiin performanssien videodokumentaation julkaisutapoja internetissä. Hankkeen yhteydessä järjestetty performanssitaiteen dokumentaatiota ja arkistointia käsittelevä seminaari keräsi yleisöä eri puolilta Suomea, ja syntyi idea jatkaa kokoontumista aiheen parissa. Esitystaitteen ammattilaisten uusia työllistymismahdollisuuksia pyrittiin lisäämään kokeilemalla performanssin ja uusien taidemuotojen yhteisötaiteellisia mahdollisuuksia työpajojen muodossa. Aikuisille suunnatusta performanssityöpajasta syntyi aktiivinen ja kantaaottava performanssiryhmä Perhosmarssi, joka on jatkanut toimintaansa omaehtoisesti.

Projekti: Musiikin vapaan kentän yhteistyöverkoston ja välittäjäportaan vahvistamiseen Tampereella

---

Tavoite: Tavoitteena oli koulukonserttitoiminnan kehittäminen Tampereen seudulla, jazzmusiikin konserttisarjan ja kiertueiden järjestäminen sekä ohjelmatoimisto- ja agenttipalveluiden konseptin luominen.

Tulos: AMC:n osaamisen vahvistuminen. Edustamiemme yhtyeiden esiintymistoiminnan lisääntyminen ja kansainvälistyminen. Konserttitoiminnan vilkastuminen Tampereella.

Projekti: Altonova taideprojekti / Draamakehitys

Tavoite: Toimivan taidegallerian yhdistäminen Altogame-valmennusympäristöön – tarvittavien video-opastusten tuottaminen – uusien taidealojen oppiminen; improvisaatiomenetelmät

Tulos: Meillä on nyt virtuaalinen taidegalleria. On myös luotu malli sen ylläpitoon. Improvisaatioteatterin oppeja on sovellettu virtuaaliympäristön (valmennuspelien) kehityksessä. Taide on muutenkin havaittavissa web-sivuilla, julkaisuissamme ja niin

edelleen. Kuratoitu oikeiden taiteilijoiden taulut osana innovaatio-/valmennuspeliä, mikä herättää kiinnostusta ja luo uskottavuutta myös kansainvälisesti.

Projekti: NYT – nuorten yhteisötaiteilijat Veturitalleilla

Tavoite: Tavoitteena oli luoda Veturitallien yhteisön kehittymiselle avointa ja luovaa ilmapiiriä sekä tuoda yhteisötaiteen näkökulmaa talossa tehtävän kulttuurisen nuorisotyön eri toimintoihin. Yhteisötaiteilijat – ja etenkin hankkeen vastuutaiteilija – toimi ”liimana” talon eri toimijaryhmien välillä. Etenkin talon toimijoiden yhteisöllisyyttä haluttiin rakentaa yhteisen tekemisen eli produktio NYTin kautta. Lisäksi tavoitteena oli työllistää soveltavan teatterin ammattilainen ja eri taiteenalojen taiteilijoita Veturitallien yhteisön kehittämiseen; edistää Veturitallien sidosryhmätoimintaa, Veturitallien nuorten yhteisöllisyyttä sekä nuorten yhteisöllistä teatteritoimintaa; vahvistaa kulttuurisen nuorisotyön ja taidelähtöisten menetelmien käyttöä nuorisotyön kentällä; vahvistaa taiteilijoiden ammattiosaamisen hyödyntämistä nuorisotyössä.

Tulos: Veturitallien ja Kulttuuriklubi Siperian toimintaan sopivan yhteisötaiteilijamallin kehittyminen ja yhteisötaiteeseen pohjautuvan nuorisoteatterimallin saaminen osaksi Veturitallien perustoimintaa. Hankkeen toiminta ja sen kautta palkatut taiteilijat ovat tuoneet oman tärkeän panoksensa myös Veturitallien työntekijöiden yhteisön yhteen hitsautumiseen yhteisen toiminnan kautta.

Projekti: Tukeva porras – kuvataiteesta hyvinvointituotteeksi

---

Tavoite: Keskeisin tavoite oli luoda välittäjäporrasmallia sote-alan ja kuvataiteilijoiden välille sekä kehittää konsepti, jossa kuvataiteilijat voivat osallistua hyvinvointipalveluiden tuottamiseen tavalla, jossa taiteellinen toiminta säilyttää taiteen itseisarvon ja taiteilija oman ammatti-identiteettinsä = yhteisötaiteilija työnkuvana. Muut tavoitteet: edistää kuvataiteilijoiden toimintaedellytyksiä laajentamalla taiteilijoiden osaamisalaa; kuvataiteilijoiden työllistyminen omassa ammatissaan; kartoittaa toimialueella eli Lahdessa olemassa olevien taidelähtöisten hyvinvointipalvelui-

den kysyntä ja taiteilijoiden erityisosaamistarjonta; suunnitella ja pilotoida innovatiiviset hyvinvointistrategioihin sitoutuvat uudentyyppiset palvelutuotteet; vastata toimialueella ilmenevään tarpeeseen taiteen ja kulttuurin soveltamisesta hyvinvointityössä; kehittää yhdistyksen osaamista hyvinvointipalveluiden tuottajana; kehittää yhdistyksen valmiuksia toimia moniammatillisissa yhteistyöryhmissä palvelutuotteiden kehittämiseksi; verkostoituminen ja kumppanuuden elementtien hahmottaminen kunnan ja kolmannen sektorin välillä; sopimusasiat; valmistella laatukäsikirja, joka kuvaa yhdistyksen palvelutuotannon toimintamallia ja helpottaa tulevaisuudessa kuntaa arvioimaan kuvataiteen soveltamista hyvinvointityössä.

Tulos: Kehitetty välittäjäportaan malli – nykyään jo lähes toistettavissa valtakunnallisesti. Yhteisötaiteilijakonsepti – toistettavissa valtakunnallisesti. Vaikutukset loppukäyttäjissä kymmenessä toimipisteessä sote-alalla. Soveltavan taiteen kentän kehittyminen; kuvataiteilijoiden työllistyminen, tulot ja osaamisen kehittyminen, työssä 12 kuvataiteilijaa, 2068 palkallista työtuntia, 21 koulutuksiin osallistunutta taiteilijaa. Paikallinen poikkihallinnollinen yhteistyöverkosto muodostui noin 20-henkilöiseksi.

Projekti: Kulttuuria perukkaan

Tavoite: Tärkeimmät tavoitteet olivat osoittaa syrjäseutujen asukkaille, kuinka heidän asuinalueiltaan voi nousta taiteilijaksi ja kuinka arvokasta on ollut se perintö, jota heidän esivanhempansa ovat kantaneet näillä syrjäisillä seuduilla. Halusimme siis rohkaista lapsia ja nuoria uskaltamaan.

Tulos: Mahdollisuus työllistää kahden alan taiteilijoita niin, että he viestivät positiivisella tavalla luovan työn mahdollisuuksista syrjäalueiden eläjille, erityisesti lapsille ja nuorille.

Projekti: Taiteella Johtamisen hanke

Tavoite: Monialainen verkosto, asiakkuudet, liiketoiminnan kehittäminen, taidelähtöisten menetelmien kehittäminen, johtajuuden kehittäminen; parempi työelämä, oma kehittyminen.

Tulos: Oma henkilökohtainen oppi HRM Partnersin kanssa sekä Mehiläisen kumppanuusyhteistyö ArtSensen kanssa. Monialainen verkosto. Uusia valmennuspalveluita ja ideoita. Lisääntynyt liiketoiminta ja rahallinen tulos.

Projekti: Turun Taideapteekki

Tavoite: Rakentaa toimiva ja resursseja säästävä väylä taiteilijoiden työmahdollisuuksien lisäämiseksi ja kohdentamiseksi sote-yhteisöissä hyödyllisellä tavalla. Taiteilijanäkökulman lisäksi tavoitteena oli ennen kaikkea ikääntyneiden hyvinvoinnin lisääminen sosiokulttuurisen vanhustyön keinoin. Pyrkimyksenä oli kerätä erilaisia "taidepillereitä" sisältävä tarjotin ja jakaa siitä tietoa kohderyhmälle siten, että jokainen yksikkö voi tilata Taideapteekista sopivaksi katsomaansa taidelähtöistä toimintaa. Kaiken päätarkoituksena oli lisätä taiteen ja kulttuuriin saavutettavuutta ja toteuttaa ajatusta, että kulttuuri kuuluu kaikille, myös ikääntyneille ja muistisairaille. Hankkeen tarkoituksena tuoda iloa ja lisätä ikääntyneiden hyvinvointia sekä lisätä taiteilijoiden mahdollisuuksia toimia hoitoyhteisöissä ja vanhustyössä sekä edistää sosiokulttuurista hoitotyötä.

Tulos: Lisäsimme vanhusten hyvinvointia ja iloa: lisäsimme taiteilijoiden työmahdollisuuksia ja oikeita työkeikkoja, joista sai kunnan korvauksen. Taiteilijoiden ja vanhustyön vuoropuhelu parani ja molemmat oppivat uutta. Yhteistyöverkostot paraniivat ja saimme sosiokulttuurista vanhustyötä näkyviin. Pieni as-

kel taas eteenpäin. Ja tämä Taideapteekki-malli on monistettavissa ja siitä tuli hieno!

Projekti: KUVA + TAIDE + TEATTERI

Tavoite: Tavoitteena oli työllistää ammattikuvataiteilija toteuttamaan taiteellisesti korkeatasoista markkinointi- ja viestintäaineistoa sekä tuotantojen visuaalisia ilmeitä vahvistamaan Rakastajat-teatterin brändiä ja tunnettuutta sekä markkinoidaan Rakastajat-teatterin monipuolista ohjelmisto- ja palvelutarjontaa.

Tulos: Toimiva ja hedelmällinen yhteistyö Rakastajat-teatterin henkilökunnan ja kuvataiteilijan kesken muutti ja kehitti teatterin tapaa suhtautua markkinointi- ja viestintäaineistoihin, joita kuvataiteilija työsti aiempaa sisältölähtoisemmiksi vahvistaen teatterin brändiä entisestään. Teatterin eri näyttämöiden aula- ja salitilojen elämyksellisyyden lisääminen oli myös pitkälti kuvataiteilijan ansiota.

Projekti: Valokuva virkistää

Tavoite: Tavoitteena oli vahvistaa vanhainkotien henkilöstön itseenäistä ja omaehtoista kuvien käyttöä viriketoiminnan tarpeisiin.

Tulos: Yhteistyökumppanin käyttöön itsenäisesti käytettäviä, sisällöltään heidän asiakkaitaan kiinnostavia kuvia. Näitä he voivat itsenäisesti käyttää työssään ja rakentaa niitä käyttäen omaehtoisesti toiminnallisia sisältöjä. Hanke voi jatkua rahoituksen loputtuakin, sillä sivusto on olemassa ja käytettävissä myös ilman jatkorahoitusta.

Projekti: Näyttely soi

Tavoite: Helsinki Soundpainting Ensemble esiintyi kuudessa eri museossa, pääosin pääkaupunkiseudulla. Konserttien aikana yhtye muutti ajankohtaisen näyttelyn taideteokset musiikiksi soundpaintingkieli työvälineenään. Konsertin aikana yhtye ja yleisö siirtyivät eri teosten äärelle, välillä yhtye valitsi teoksen, välillä yleisö, ja yhtyeen jäsenet sävelsivät reaaliaikaisesti esityshetkessä taideteoksen inspiroimia kappaleita. Toisinaan yleisön

oli mahdollista osallistua huutamalle kappaleen lähtökohdaksi sanoja, joita heille tuli mieleen teoksesta.

Tulos: Löysimme hyvät ja kiinnostuneet yhteistyökumppanit, joiden kanssa varmasti tulemme jatkamaan yhteistyötä, ja työllistimme yli kymmentä taiteilijaa.

Projekti: Orkesterien yleisötyön kehittämishanke

Tavoite: Tavoitteena on luoda uusia yleisötyömuotoja, pysyviä toimintarakenteita sekä uutta yhteistyötä orkesterien ja yleisötyön ja pedagogiikan freelance-ammattilaisten välille. Näillä keinoilla pyritään parantamaan orkestereiden yhteiskunnallisen toiminnan vaikuttavuutta ja tuomaan taidemusiikkia paremmin erilaisten yleisöjen saataville eri puolilla Suomea.

Tulos: Tärkeimpiä tuloksia ovat tähän mennessä olleet orkesterien ja niiden henkilökunnan yleisötyöosaamisen kehittyminen sekä orkestereiden tekemän yleisötyön laajeneminen ja entistä osaavampi suunnittelu. Myös hakijaorganisaation osaamisen ja kontaktien paraneminen entisestään mahdollistaa kentän kehittämisen jatkamisen tulevina vuosina.

Projekti: Kuoma – Kuvataiteilijat osaksi moniammatillista yhteistyötä

Tavoite: Hankkeen ensisijainen pyrkimys oli työllistää alueen taiteilijoita sekä juurruttaa yhteistyökumppaneihin toimintakultuuria, jossa kuvataidepalveluiden tilaajat sitoutuvat palveluihin myös rahallisesti. Konkreettisen sitoutumisen kautta tilaajien kiinnostus yhteiseen toimintaan ja sen tavoitteisiin kasvaa. Se avaa väylää syvemmälle yhteiselle kehittämis- ja suunnittelutyölle ja sen jatkuvuudelle. Lisäksi tavoitteena oli edistää hämäläisten taiteilijoiden työllistymistä Kanta-Hämeen alueella eri sektoreille; etsiä uusia väyliä tälle työllistymiselle ja vahvistaa aikaisempia hyviä yhteistyösuhteita; kartoittaa alueella toimivia ammattitaiteilijoita, jotka ovat kiinnostuneita sosiaalisesti sitoutuneesta taidetoiminnasta; mahdollistaa työkokemuksen karttuminen tällä saralla siitä kiinnostuneille taiteilijoille; olla mukana alueen hoiva-, opetus- ja sosiaalialan moniammatillisessa keskustelussa ja kehittämisessä; vahvistaa taiteilijoiden kollegiaalista keskustelua ja yhteistyötä.

Tulos: Taiteilijoiden keskinäisen yhteistyön ja keskustelun lisääntyminen. Uudet ja rohkeat yhteistyöavaukset. Toiminnan

jatkuminen edelleen kehitetyssä muodossa. Moniammatillinen yhteistyö johtaa hedelmällisiin lopputuloksiin, kun toimintaa ohjaa toisia kunnioittava ja kuunteleva asenne.

Projekti: Sanatrapetsi

Tavoite: Uuden tuotelinjan valmistaminen ja lanseeraus.

Tulos: Palvelut ja yksi kovalla hinnalla myyty keikka, sekä TYKY-larp-seikkailu, joka aukeaa Turun Linnassa vielä tänä keväänä.

Projekti: Viirus samarbeten med fria grupper och konstnärer 2013

Tavoite: Målet var att samarbetena med det fria fältet skulle kunna genomföras med minsta möjliga risk eller tyngd på Viirus som organisation. Därutöver hoppades vi att samarbetet skulle ge de frilansande konstnärerna ekonomisk trygghet och möjliga framtida arbetsutsikter antingen på Viirus eller på någon annan teater.

Tulos: Sysselsättning av konstnärer: Oskuld frilansande skådespelare för hela våren 2013 plus frilans designers; Där vi en gång flått 3 frilansande skådespelare för hela hösten plus frilans designers; Skamlöst 1 frilans skådespelare för halva hösten och hela vintern (samt sporadiska föreställningar under hela 2014).

Projekti: Nuorisosiainkeskuksen katutaidehankkeet

Tavoite: 1. Katutaide toiminnan kehittäminen Helsingissä yhdessä taiteilijoiden kanssa siten, että taiteilijat ja nuoret yhdessä suunnittelevat toimintaa. 2. Vanhemmilla maalareilla olevan tietotaidon ja kulttuurisen pääoman siirtäminen nuoremmille sukupolville. 3. Katutaiteen (graffitin) tason nostaminen Helsingissä. 4. Katutaiteen eri muotojen (mm. kynäruiskumaalaus, neulegraffiti, tussimaalaus ja digitaalinen graffiti) tutuksi tekeminen muun muassa opettajille ja nuorisolan ihmisille.

Tulos: Verkoston syntyminen valtakunnallisesti. Verkkosivujen kehittäminen. Kiasma Wall; nosti graffititaiteen tasoa Suomessa.

Projekti: Radikaaleinta on arki – Vapaan kentän ja valtionosuus-teattereiden yhteistyön kehittäminen

---

Tavoite: Projektin tärkeimmät tavoitteet olivat vapaan ammatikentän ja valtionosuusteatterikentän toimijoiden yhteistyön kehittäminen ja tutkiminen käytännön työn kautta, freelancer-taiteilijoiden työllistäminen projektin avulla sekä taiteellisesti korkeatasoisen esityksen toteuttaminen.

Tulos: Onnistunut monipolvinen esimerkki siitä, miten voi toteuttaa haastavaa tuotantoyhteistyötä, jossa yhdistyy sekä taiteellinen että tuotannollinen työskentely sekä taiteellisesti korkeatasoinen teatteriesitys.

Projekti: HEIMO

Tavoite: Heimo-yhteisöhankkeen päätavoitteena oli edistää taiteilijoiden ja kulttuuritoimijoiden työllisyyttä ja verkostoitumista pitkäjänteisesti. Osatavoitteena oli nuorten vaikuttamismahdollisuuksien ja aktiivisen yhteiskunnallisen osallistumisen lisäämi-

nen. Keinona tähän toimi oman elinympäristön suunnittelu sekä kehittäminen yhteistyössä nykytaiteilijan kanssa.

Tulos: Heimo-hanke työllisti nykytaiteilijoita ja loi heille uudenlaisia tilaisuuksia toimia. Hankkeessa toteutettiin yhteensä kuusi teemoiltaan ja sisällöltään erilaista projektia. Toteutuneiden projektien määrän lisäksi toteutuivat toimintaa ohjanneet periaatteet: yhteisöllisyys, osallistavuus ja kestävä kehitys. Hankkeessa syntyneet taideteokset ja tapahtumat olivat laadukkaasti ja monipuolisesti toteutettuja. Niihin sisältyi myös rohkeita valintoja ja yllättäviä elementtejä. Heimo-hankkeen kautta tehtiin sekä henkilökohtaisesti että alueellisesti merkittäviä tekoja. Heimo tuki yhteisöllisyyttä nykytaiteen ja taiteilijoiden osaaamisen avulla. Monimuotoisen toiminnan rakentumiseen vaikutti suuresti se, että nuoret itse saivat päättää, mikä tarve taiteelle on ja yhdessä taiteilijoiden kanssa pohtia, kuinka taide palvelisi toivottua asiaa. Heimo antoi osallistujille mahdollisuuden pieniin tai suuriin tekoihin, oman valinnan mukaan.

Projekti: Kohtaamisia 2013 – Ikäihmisten elämänlaadun parantamiseen tähtäävä teatterihanke

---

Tavoite: Luoda asukkaiden, hoitohenkilökunnan, viriketoiminnanohjaajien ja taiteilijoiden toimiva yhteistyöverkosto; luoda taiteilijoille uusia työllistymismahdollisuuksia; kerätä hyviä käytäntöjä; edistää hoitohenkilökunnan työhyvinvointia ja lisätä asukkaiden viihtyvyyttä ja hyvinvointia.

Tulos: Jatkokyöskentely. Hoitajat kyselevät, koska samanlainen projekti tulee uudestaan (ammattilaisia tulee uudestaan osastoille ja pienkoteihin).

Projekti: Nykytanssin tuotteistamishanke

Tavoite: – Luoda Zodiakin toimintaan sopiva malli teosmyyntiin ja -markkinointiin sekä tuotannolliseen tukeen ja neuvontaan – Kehittää Zodiakin palveluja suhteessa yksittäisiin, työssään hedelmällisessä vaiheessa oleviin vapaisiin koreografeihin – Vastata kansainväliseen kiertuekysyntään – Lisätä alueellista ja kotimaista kiertuetoimintaa – Lisätä

tanssitaiteilijoiden ja tanssin kentällä toimivien ammattilaisten työllistymismahdollisuuksia – Pidentää teosten elinkaarta ja lisätä esityskertoja – Tukea koreografien työssä jaksamista ja urakehitystä – Vahvistaa koreografien tuotannollista osaamista sekä kehittää koreografien ja tuottajien välisiä yhteistyömalleja – Tuottaa koreografeille markkinointimateriaaleja sekä mahdollistaa verkkosivujen tekeminen.

Tulos: Projektin tärkeimpiä tuloksia olivat hanketuottajan toimenkuvan syntyminen Zodiakiin – uudet vierailuesitys- ja tuotantotukitoimintakäytänteet – toteutuneet vierailuesitykset (hankevuonna 2013 42 esitystä, varmistettu hankekaudella seuraavalle vuodelle 15) – hankekoreografien kasvanut tuotannollinen osaaminen – taiteilijoiden laajentuneet verkostot – kansainvälinen uutiskirje tilaajarekistereineen – nettipohjainen teostallenteiden jakojärjestelmä esitystalojen ja festivaalien ohjelmistosuunnittelijoille.

Projektiarviointi

Projektitoimijoiden itsensä tunnistamia hyviä käytänteitä

"Yhteistyö performanssitiltointien arkistointikäytäntöjen kehittämiseksi on jatkunut, samoin mahdollisuudet käyttää performanssia osana taidemuseon yleisönpalvelutoimintoja huomioidaan laajemminkin."

"Olemme kehittäneet uudentyypin mallin, miten taiteilijat voivat kansainvälistyä. Olemme myös ennakkotapauksena tehneet yhteistyötä Kuvaston kanssa. Valmennuspeli, jossa hyödynnetään taidetta, on maailmanlaajuisestikin ainutlaatuinen (palautteena markkinoilta mm. USA:sta ja UK:sta)."

"Eri alojen taiteen ammattilaisten osaamisen hyödyntäminen nuorisotyössä. Yhteisötaiteilija voisi toimia nuorisonohjaajien ja muiden talossa työskentelevien ammattilaisten työparina tarvittaessa. Ideaalitalanne olisi, että talossa olisi ainakin yksi yhteisötaiteilija palkattuna työntekijänä vakituisesti joko kokoaikaisena tai osa-aikaisesti. Yhteisötaiteilijan toimenkuva-
na voisi Veturitalien tapauksessa olla esimerkiksi nuorisoteatteritoiminnan pyörittäminen ja kehittäminen sekä muut talon nuorten ryhmien sisäisiin kehittämistarpeisiin liittyvät tehtävät (vuorovaikutustyöpajat jne.), mutta myös talon yhteisten tapahtumien ja tempausten järjestäminen nuorten ja työntekijöiden kanssa."

"Koko Tukeva porras -toimintamalli, joka hankkeen puitteissa on kehitetty, koostuu käytänteistä, joita kannattaa toteuttaa jatkossa – ja näin myös teemme. Työtä tekemällä on hahmotettu toimimattomat tavat, joita ei ole kannattanut ottaa käytänteiksi. Se on ollut hankkeen idea. Hankevastaavan työnkuvaa on käytetty TAIKEN hyvinvoinnin läänintaiteilijoiden työnkuvan määrittelyyn (painopisteenään kunnan ja kentän toimijoiden väliset yhteistyörakenteet). Se on loistavaa, olemme todella onnistuneet viemään itse asiaa omalla ammattikentällämme eteenpäin; se on vaikuttanut kentän kehittymiseen ja ammattimaistumiseen, eikä ainoastaan tuottanut hyvinvointia toimipisteissä, joissa taiteilijoi- ta on työskennellyt."

"Yhteistyö koulujen, yhdistysten ja teatterin kanssa."

"Pitkäkestoinen kumppanuusyhteistyö. Joustavan yhteistyön malli – ei alihankintaa vaan kumppanuusyhteistyötä. Monialainen verkosto."

"Koko malli, välitysjuttu ja yhteistyö, on hyvä ja toimiva. Se on monistettavissa mihin vain. Mutta ehkä olisi hyvä, jos jokin py-

syvä taho kuten kaupungit ottaisi mallin käyttöön kuten Jyväskylässä. Hankemallista pitäisi päästä pois. Jokin pysyvä sponsori olisi hyvä, mutta meillä ei ehkä ole tarpeeksi osaamista. Kulttuuriystävä-toiminta saatiin jäämään pysyväksi; on hienoa, että tällainen kulttuurivapaaehtoistyö saatiin jatkumaan. Hienoa on myös, että muut yhteistyöverkostot jäivät pysyviksi."

"Kuvataiteilijan kanssa työskentely perinteisten mainostoimistojen graafisten suunnittelijoiden sijaan oli erittäin hedelmällistä ja sillä koettiin olevan huomattava teatterituotantojen markkinoinnin taiteellista arvoa lisäävä merkitys."

"Hanke onnistui hyvin, koska sen sisältö ja tavoitteet oli suunniteltu yhdessä kohderyhmän kanssa. Vaikka hanke on päättynyt, Kuvia kaikille -sivusto on edelleen olemassa ja ajankohtainen. Se on kuvapankki, jota voivat käyttää monenlaiset yleisöt."

"Eniten uusia hyviä käytänteitä kehittyi mielestäni esitysraakenteiden suhteen ja juuri soundpaintingkontekstissa sekä tutustumisesta ja ymmärryksen lisäämisestä toistensa toimintatapojen suhteen."

"Viestinnän ja sidosryhmäyhteistyön merkityksen havaitseminen. Orkestereiden välinen yhteistyö toiminnan kehittämiseksi; soittajien keskusteluttaminen ja kouluttaminen osittaisesta muutosvastarinnasta huolimatta, pitkäjänteinen suunnittelu rahoituksessa ja resurssien varaamisessa."

"Kollegiaalisen yhteistyön erilaisia tapoja taiteilijoiden välillä."

"Taiteilijaparien käyttäminen poikkitaiteellisten palveluiden luomiseen."

"Hanke tuotti paljon sekä laajoja että yksityiskohtaisia havaintoja haasteista sekä hyvistä käytännöistä liittyen erilaisten toimijoiden välisten yhteistuotantojen toteuttamiseen. Hyvät käytännöt liittyivät erityisesti yhteistuotantohankkeiden ennakosuunnitteluun, viestintäkäytäntöihin, taloudelliseen suunnitteluun ja kokonaisuuden organisointiin."

"Taiteilijoiden osallisuus projektihankkeiden kuratoinnissa. Näin taiteilijat pääsivät itse vaikuttamaan projektiansa sijaintiin ja useimmat löysivät hyvän yhteisen "sävelen" paikallisten ryhmien

ja nuorten ehdottajien kanssa alusta saakka. Aktiivinen ja ajan tasainen sosiaalisen median kautta tapahtunut tiedotus avasi valtakunnallista projektia laajemmin ja herätti kiinnostuksen muiden kaupunkien tapahtumiin ja ihmisiin."

"Roolivierailuja vuoteen vierelle. Musiikkia, klovneriaa, instrumenttien tuomista. Tämän projektin aikana huomattiin, että jokaiseen ryhmäkotiin voi ja pitää viedä taidetta. Järjestelmällinen havainnointi ja palaute taiteilijoille, sillä koordinaattori havainnoi asukkaita. Hoitajilta kysyttiin kirjallista palautetta. Palautteita käytettiin toiminnan kehittämiseen. Palautetta kerättiin haastatteleamalla asiakkaita, henkilökuntaa ja taiteilijoita. Ohjausryhmä arvioi tuloksia hankkeen aikana ja sen jälkeen."

"Mentorointitapaamisten kautta sai sellaista syvää, hiljaista tietoa, joka ei arjessa välity. Olemme jatkaneet mentorointikäytäntöä oman house-koreografimme kanssa. Tapaamisissa taiteilija saa laajempaa perspektiiviä omaan työhönsä sekä ulkopuolisia ajatuksia uransa järjestämiseen, Zodiak taas syvempiä ymmärrystä taiteilijan arkeen ja työn harmaille alueille."

Mistä projekti-ideat kumpuavat?

Arvioitavien projektien suunnitteluprosessit olivat hyvin pitkälle samankaltaisia. Tekijöiden taustalla oli pitkäaikainen alalla toimiminen ja laaja asiakasverkosto. Omien kokemusten ja asiakkailta tulleen tiedon kautta on pystytty tunnistamaan tarve kehittämishankkeelle. Suurin osa projektien toteuttajista oli myös erittäin kokeneita kehittämisprojektien toteuttajia. Osa hankeideoista oli jatkotyöskentelyä aiemmalle hankkeelle tai edellisen hankkeen aikana esiin nousseen idean toteuttamista. Projekti-ideoiden kehittäminen oli tapahtunut usein myös moniammatillisen verkostoitumisen tuloksena. Muutamassa projektissa idea projektiin oli tullut kansainvälisten yhteyksien kautta, ja muualla toteutettua projektia testattiin Suomessa.

Uusien projekti-ideoiden synnyttäminen ja uusien kehittämissankkeiden suunnittelu ja rahoituksen hankkiminen tuntui olevan monella projektitoteuttajalla luonteva osa normaalia työtä. Projekti-ideoiden tunnistaminen ja niiden kehittäminen projekti-

suunnitelmaksi ja rahoitushakemuksen tekeminen oli kuitenkin yksittäisten henkilöiden osaamisen varassa johtuen organisaatioiden pienuudesta. Osittain varmasti organisaatioiden pienuudestakin johtuen johdon rooli suunnittelussa oli useimmiten merkittävä. Käytännössä kaikilla hankkeilla oli vahva linkitys hakijaorganisaation normaaliin toimintaan, mikä tukee kehittämissankkeen jatkuvuutta hyvin. Osa toteuttajista pystyi tässä arvioitavana olleen kehittämissankkeella avulla terävöittämään myös esimerkiksi yhdistyksen hieman pienempään rooliin jääneitä tehtäviä. Projektisuunnittelu tuki tällaisissa tapauksissa erittäin hyvin koko hakijaorganisaation toiminnan kehittämistä.

Projektitoteuttajan oppiminen

Projektitoteuttajan oman oppimisen ja hyödyn tunnistaminen oli haastava tehtävä. Kysyttäessä vastaajilta millaiset projektin toimenpiteet onnistuivat parhaiten hankkeen toteuttajan näkökulmasta, vastaukset olivat hyvin yleisluonteiset. Osa toteuttajista tunnisti tällaisia hyviä käytänteitä.

Oppimista tapahtui eniten verkostoitumisessa ja eri alojen ja eri taiteenalojen yhteistyössä. Muutamat vastaajat kokivat myös, että hyvät käytänteet olivat syntyneet asiakkaiden kanssa käydyn dialogin kautta ja kokivat asiakasosaamisensa ja erityisesti asiakkaan tarpeen tunnistamisensa kehittyneen.

Projektitoteuttajan viestintä

Vastanneet hankkeet olivat erittäin hyvin esillä eri medioissa. Maakuntalehdet, eri sidosryhmälehdet ja toteuttajien omat viestintäkanavat pitivät hankkeiden toimenpiteitä hyvin esillä. Hankkeilla tavoitettiin myös kymmeniätuhansia asiakkaita. Lähes kaikista hankkeista on laadittu loppuraportti; kaikki hankkeet eivät olleet loppuraporttia tehneet.

Projektien tunnistettavuus opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamiksi oli joiltain osin vaikeaa. Projektin näkyvyys verkossa ja sosiaalisessa mediassa oli vaihtelevaa. Eri projektien

tunnistettavuus osaksi laajempaa rahoitusohjelmaa jäi usein epäselväksi.

Asiakkaiden rooli

Kaikilla tavoitetuilla projekteilla oli erittäin laaja yhteistyöverkosto projektien kokoon nähden. Yhteistyöverkostot koostuivat pääosin oman alan yhteistyökumppaneista, mutta yhä suurempi osuus oli myös muiden toimialojen kumppanuusverkostoilla. Eri taiteen alojen väliset kumppanuudet olivat myös hyvin edustettuna. Laaja yhteistyökumppaniverkosto koettiin toteuttajien keskuudessakin omaksi vahvuudeksi. Laaja-alaisesta toiminnasta saatiin myös hyviä kokemuksia oman osaamisen lisäämisessä.

Projektien suunnittelussa ei asiakkailta pääsääntöisesti ollut suurtakaan roolia. Projektien suunnittelijoilla oli kuitenkin aiempien kokemusten ja aiempien projektien asiakaspalautteiden kautta tieto asiakkaiden tarpeista. Suuri osa vastaajista myös keräsi asiakkailta palautetta systemaattisesti.

Asiakkaiden näkökulmasta hyvien käytänteiden tunnistaminen oli osittain vaikeaa. Asiakkaat kokivat yksittäiset tapahtumat onnistuneiksi. Toisaalta oli nähtävissä, että asiakkaat tunnistivat onnistumisiksi monialaiset eri taiteenaloja yhdistävät toteutukset sekä sellaiset, joissa taidetta oli viety uuteen ympäristöön.

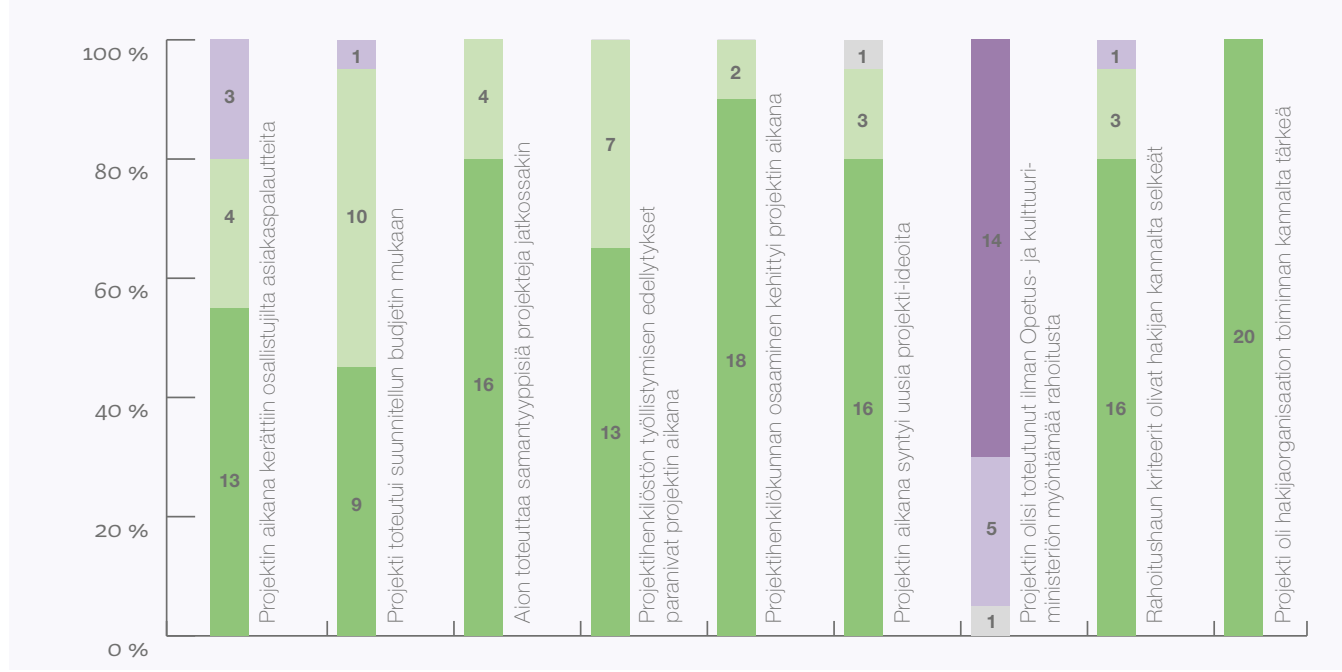
Asiakkaiden tarpeen tunnistamisen tärkeys tunnistettiin monessa projektissa, mutta siihen ei koettu olevan riittävästi aikaa eikä resursseja juuri projektien lyhytaikaisuudenkin takia.

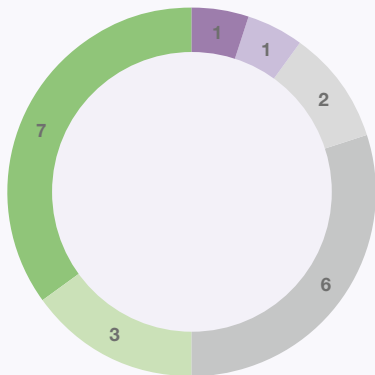
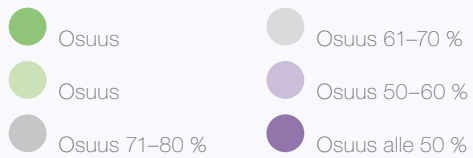
Rahoitetut projektit olivat kaikille toteuttajille tärkeitä. Vastanneiden projektien kustannuksista suurin osa kohdistui taiteilijoiden työllistämiseen. Työllistämisen kustannukset hankkeen kokonaisbudjetista olivat pääosin yli 70 prosenttia (kuvio 2). Toteuttajat rahoittivat myös itse yhdessä yhteistyökumppaniensa kanssa hankkeita omarahoituksen ollen useimmiten yli 20 % kokonaiskustannuksista. Kaikki vastaajat kokivat hankkeen olleen taloudellisesti tärkeä, eikä hanke olisi toteutunut ilman tukea.

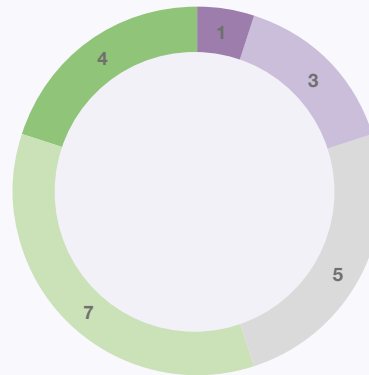
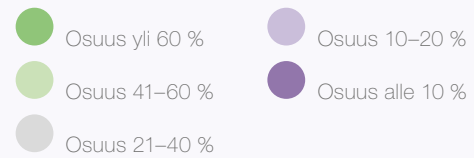
Kuvio 1.
Vastausjakaumat projektien toimintaan liittyen

Kuvio 2.
Palkkakustannusten osuus

Kuvio 3.
Omarahoituksen määrä

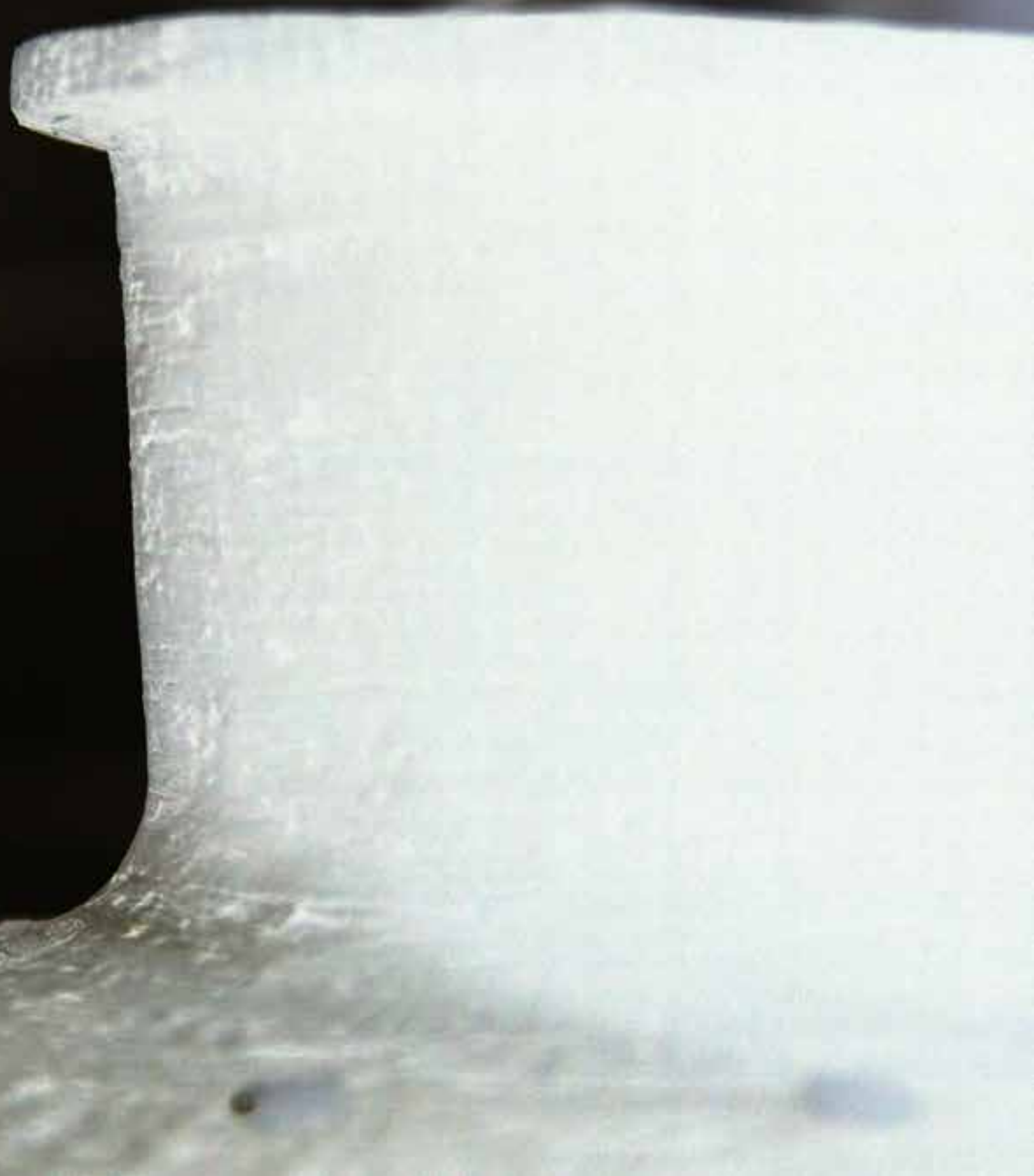
Jatkuvuus

Kaikki projektit ottivat huomioon jatkuvuuden jo projektisuunnitteluvaiheessa. Jatkuvuuteen liittyvät toimenpiteet olivat hyvin yleisellä tasolla, esimerkkeinä erilaisten mallien luominen ja yhteistyön kehittäminen ja verkostoituminen.

Lähes kaikki projektit ilmoittivat hankkeen sisältöjen jatkuneen projektin päättymisen jälkeenkin tai projektissa toteutettu palvelu tai tuote on käytössä edelleen. Toiminta oli kuitenkin huomattavasti pienempää kuin projektirahoituksen aikana. Suurimpana esteenä jatkuvudelle nähtiin rahoituksen pirstaleisuus ja lyhytaikaisuus.

Monissa projekteissa oli tavoitteena myös eri alojen yhteistyö. Verkostoyhteistyön kehittäminen vaatii yleensä pitkäjänteistä yhteistyötä ja sitä ei koettu saavutettavan lyhytaikaisilla projekteilla.

36

Johtopäätökset

Hakijat olivat pääosin erittäin kokeneita rahoituksen hakijoita. Hakijat kokivat hakuprosessin selkeänä. Henkilökohtaisten teemahaastattelujen kautta sekä arviointiryhmän kautta kuitenkin nähtiin, että rahoitushaun hakuilmoitus voisi olla kohdennetumpi.

Arvioitavat projektit olivat tavoitteiltaan, rakenteeltaan ja laajuudeltaan hyvin erilaisia. Rahoitusohjelmassa mukana olevien projektien samankaltaiset lähtökohdat ja tavoitteet voisivat toimia paremmin vertaisoppimisen näkökulmasta. Nyt rahoitusohjelmassa oli tunnistettavissa laajempia alan rakenteelliseen kehittämiseen tähtääviä hankkeita ja toisaalta pieniä ruohonjuuritason työpajatyypisiä kokeiluhankkeita. Alan rakenteelliseen kehittämiseen ja laajempaan verkostoitumiseen tähtäävät

hankkeet voisivat olla omana kategorianaan. Näillä hankkeilla voi olettaa olevan myös laajempia vaikutuksia työllisyyteen ja toimeentuloon.

Ruohonjuuritason kokeilevat pilottihankkeet, joissa testattiin erilaisia toiminta- ja tuotantokonsepteja tavoittivat paljon asiakkaita ja niillä saatiin kokoonsa nähden paljon näkyviä tuloksia erityisesti asiakkaiden näkökulmasta. Nämä tulokset jäivät kuitenkin hankkeiden pienuuden takia paikallisiksi ja niiden hyviä käytänteitä ei pystytty jakamaan laajasti.

Kyselyjen ja haastattelujen perusteella asiakkaat kokivat projektien työn merkittävänä. Asiakkaat olivat saaneet todella onnis-

tuneita elämyksiä yksittäisistä pienistä tapahtumista ja työpa-jatyypisistä toiminnasta. Rahoitusohjelmakin oli rakennettu siten, että projektien rahoituksesta osa pitää tulla asiakkailta tai projektin toteuttajan omarahoituksena. Projektit pystyivät hankkimaan hyvin vaadittavat osuudet muutakin rahoitusta, mutta hankkeen jatkuvuuden kannalta asiakas- ja omarahoitus on liian pientä saadakseen aikaan toiminnan jatkuvuutta. Lähes kaikki projektit olivat jatkuneet, mutta toiminta oli pienimuotoisempaa kuin julkisen rahoituksen aikana.

Osa hankkeista oli laajoja, monia toimijoita ja eri alojen taiteilijoita kokoavia, verkostomaisia hankkeita. Näissä projekteissa asiakkaat saivat eniten positiivisia kokemuksia eri alojen yhteistyön kautta, ja taiteen osaaminen koettiin tärkeänä eri alojen kehittäjänä. Verkostomainen toiminta vaatii kuitenkin aikaa ja pitkäjänteistä työtä konkretisoituaakseen pidempiaikaisiksi kumppanuussopimuksiksi ja tätä kautta yhteistyön jatkuvuuden varmistajaksi.

Hankkeiden toteuttajat kokivat oman osaamisensa lisääntyneen projektitoiminnassa. Vaikka useat toteuttajat olivat kokeneita, kaikki tunnistivat oppineensa uutta erityisesti uusien

kumppanuuksien kautta. Oppimisprosessi oli myös helposti tunnistettavissa siinä, että projektien aikana syntyi paljon uusia kehittämishankeideoita. Projektiin osallistuneiden työllistymisen edellytysten paraneminen oli myös hyvällä tasolla. Työllistymisen edellytysten koettiin parantuvan juuri uusien verkostojen kautta.

Julkisen rahoituksen merkitys hankkeiden kannalta oli erittäin merkittävä. Rahoitusohjelmaa pidettiin erittäin tärkeänä, koska se kohdistui suoraan työllistämiseen ja sillä pystyttiin tunnistamaan ja tukemaan jo olemassa olevia välittäjäorganisaatioita, jotka pystyvät jatkossakin toteuttamaan kulttuurialan toimijoiden työllistymistä ja monialaista verkostoitumista. Monilla toimijoilla oli jo pitkäaikaisia näyttöjä siitä, että ne toimivat omilla alueillaan kulttuurialan työllistämisen moottoreina.

Yksikään hanke ei olisi toteutunut laajuudessaan ilman julkista tukea. Projektihallinnan näkökulmasta projektit toteutuivat lähes täydellisesti suunnitellun mukaan. Hankkeisiin kohdistettu rahoitus suuntautui pääosin kulttuurialan ammattilaisten työllistämiseen. Hankkeen talouden näkökulmasta asiakkaiden tuoma rahoitus ei ollut merkittävässä osassa.

Jatkuvuuden näkökulmaan oli kiinnitetty huomiota jo hakuilmoituksessa, mikä näkyi hyvin hankkeiden projektisuunnitelmissa sekä osittain toiminnassa. Lähes kaikilla tavoitteena oli toimintamallin luominen jatkuvuuden takaamiseksi. Mallien sisällöt jäivät joiltain osin hieman kevyiksi toteamuksiksi. Osasyynä mallintamisen keskeneräisyyteen on varmasti rahoituksen lyhytaikaisuus; ja toisaalta lyhyeen projektitoiminta-aikaan oli laitettu paljon odotuksia projektin asiakastyöhön ja päivittäisen toiminnan sujumiseen, mikä on pienissä organisaatioissa poissa kehittämistyöstä, jota taas laadukas mallintaminen vaatii.

Projektit viestivät toiminnastaan paikallisesti erittäin hyvin ja kulttuuri sai hyvin näkyvyyttä konkreettisten taideprojekteissa, joita toteutettiin yhdessä asiakkaiden kanssa. Projektien näkyvyys valtakunnallisesti tai niiden tunnistaminen opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamiksi oli joiltain osin vaikeaa. Projekteja ei tunnistanut helposti juuri kyseisen rahoitusohjelmaan kuuluviksi. Arvioinnin toteutushetkellä jotkin projektit olivat päättyneet jo paljon aiemmin, joten projektien toteuttajillakin oli haasteita tunnistaa, mistä projektista on kyse – toimijoilla on meneillään yleensä monia samanaikaisia projekteja.

Kehittämisehdotukset

Rahoitusohjelmasta rahoitettiin projekteja, joiden budjetit liikuivat 5000 eurosta aina 100 000 euroon ja kun joillain organisaatioilla oli vielä useita projekteja meneillään eri rahoittajilta, projektitoiminnan volyymit eri toteuttajien kesken vaihtelivat suuresti. Osa hankkeista keskittyi alan rakenteelliseen kehittämiseen ja välittäjätoiminnan kehittämiseen yleisesti; useimmiten pienet hankkeet keskittyivät yksittäisen pilotin toteuttamiseen yksittäisen asiakkaan kanssa.

Vahvemmalla strategisella ohjauksella pystyttäisiin keskittymään paremmin alan kehittämiseen varsinkin, jos jaettava julkinen rahoitus tulee pieneneväksi. Vahvemmalla strategisella valinnalla luodaan myös paremmat edellytykset sille, että rahoitusohjelmasta rahoitusta saavien projektien toiminnot ja haas-

teet ovat samankaltaisia. Näin projektien välinen vertaisoppiminen ja hyvien käytänteiden vertaaminen onnistuu helpommin.

Vahvemmalla strategisella valinnalla sen suhteen, painotetaan esimerkiksi laajempia alan kehittämiseen liittyviä hankkeita vai yksittäisiin asiakasryhmiin tai työpajakäytänteisiin liittyviä, pystytään edistämään myös projektien välistä oppimista. Kun rahoitettavien projektien tavoitteet ja haasteet ovat samansuuntaiset, hyvien käytänteiden tunnistaminen ja jakaminen projektien välillä helpottuu.

Vahvemman strategisen ohjaamisen tavoitteena olisi myös tunnistaa niitä pysyviä organisaatioita, jotka ovat pystyneet toimimaan onnistuneesti kulttuurialan työllistymisen kehittämisessä.

Tunnistamalla näitä toimijoita kehitetään myös alan työllistymistä pitempijänteisesti kuin panostamalla lyhytaikaiseen toimintaan. Pysyvämpien organisaatioiden tunnistamisella ja tunnustamisella pystyttäisiin edistämään kuitenkin myös kokeilevampia, lyhytaikaisia projekteja, jos ne ovat tiiviissä yhteistyössä tunnistettujen välittäjätahojen kanssa esimerkiksi yhteiskehittelymenetelmin.

Kussakin rahoitusohjelmassa olevien projektien tavoitteiden samankaltaisuudella voitaisiin edistää myös projektien toiminnan aikaista yhteistyötä. Tavoitteiden ollessa samantyyppisiä vertaisoppimisen edellytykset ovat paremmat. Samassa rahoitusohjelmassa olevien projektien yhteistyöhön ja tiedon ja osaamisen vaihtoon olisi hyvä luoda jokin malli. Yksinkertaisimmillaan tiedon jakaminen voi tapahtua yksittäisen verkkosivun kautta, missä kaikki rahoitusohjelman projektit esittelevät toimintaansa. Näin projektien toiminta on helpommin tavoitettavissa kaikille samantyyppisille hankkeille.

Rahoitusohjelmien hakuprosessin muutosta sähköiseksi tulisi vauhdittaa. Nykyisessä paperisessa hakumenettelyssä projek-

tisuunnitelmissa ja loppuraporteissa oleva tieto on vaikeammin tavoitettavissa ja arvioitavissa.

Arviointi osaksi alan kehittämistä

Erityisesti itsearvioinnin ja tiedon ja osaamisen jakamisen roolia tulisi nostaa kulttuurialan projekteissa. Projektien lyhytaikainen rahoitus ja lyhyet toteutusajat ovat varmasti suurimpana esteenä itsearvioinnin toteutumiselle. Sille tulisi kuitenkin antaa suurempi rooli.

Arvioinnin suunnittelun näkökulma voitaisiin nostaa esiin jo hakemusvaiheessa. Tällöin hakija tunnistaa heti suunnittelun alussa hänelle itselleen, organisaatiolleen ja asiakkaalleen tärkeitä asioita. Kun projektille tärkeät teemat on tunnistettu jo suunnitteluvaiheessa, niiden kehittymistä on helppo seurata projektin toteuttamisen aikana ja siten niitä on helpompi jakaa myös muiden projektien välillä. Olisi hyvä oppia pois ajatuksesta, että epäonnistumisesta, jossa kuitenkin tapahtui oppimista projektin kannalta, ei saisi kertoa. Julkista rahoitusta saaneen projektin toiminnan loppuraportointi tulisi olla pakollista. Raporttien julkistaminen verkkosivuilla edistäisi myös alan oppimista.

Arviointia kehittämällä pystyttäisiin saamaan myös paremmin esiin kulttuurialalla tehtävä osittain näkymättömissäkin oleva työ. Kun jokainen projekti arvioi tiettyjen laadullisten ja määrällisten kriteerien mukaan toimintaansa, se on myös helpommin viestittävässä toimialan ulkopuolelle. Esimerkiksi erittäin pienillä rahoituksilla toimivien projektien tavoittamat yleisömäärät ovat panostukseen suhteutettuna erittäin hyvät.

Kehittämällä arviointia erityisesti asiakkaiden näkökulmasta pystyttäisiin kehittämään alan osaamista niin, että yhä paremmin tunnistettaisiin asiakkaiden tarpeita. Arviointia ja vertaisoppimista kehittämällä pystytään kehittämään myös alan tiedon ja osaamisen siirtoa. Saman alan tai saman maantieteellisen alueen projektien välistä yhteistyötä kehittämällä edistetään projektien välistä oppimista. Vertaisoppimista pystytään edistämään esimerkiksi seminaarikäytänteillä, joissa saman alan tai maantieteellisen alueen eri alojen kehittämisprojektit esittelevät toimintaansa 1–2 kertaa projektin toiminnan aikana. Toisena vaihtoehtona voisi olla, että kunkin alan arviointia ja vertaisoppimista edistetään yhteiskehittelyn menettelyllä. Kehittämisohjelmasta valitaan muutama projekti, joille kohdennetaan resurssi,

millä voidaan järjestää 2–3 kertaa muutaman projektin yhteistapaaminen. Siinä voidaan kehitellä projekteja yhdessä ja näin oppia toisilta toimijoilta hyviä käytänteitä.

Itsearviointiin tueksi voidaan ottaa myös rakennerahastotoimijoilla jo käytössä oleva hanketuloskortti tai vastaava työkalu räätälöitynä kulttuurialan tarpeisiin. Työkalun tavoitteena on kehittämishankkeiden tulosten, ratkaisujen ja oppimisen kuvaaminen ja tiedon jakaminen.

Viestinnän kehittämällä vaikuttavuutta

Kulttuurialan projektien viestintää tehostamalla niiden vaikuttavuutta ja roolia pystyttäisiin tuomaan paremmin esiin ja edistämään projektien välistä oppimista. Saman rahoitusohjelman hankkeiden tulisi tietää nykyistä enemmän muiden hankkeiden toiminnasta.

Sitä voidaan kehittää muun muassa seminaari- ja projektien raportointikäytänteitä yhtenäistämällä. Rahoitusohjelmaan voisi aina kuulua vähintään yksi hankkeiden välinen tapaaminen ja

jokaisen hankkeen esittely edes tiivistelmämuodossa toisille saman rahoitusohjelman hankkeille.

Jokaisella rahoitettavalla hankkeelle olisi hyvä olla myös jokin verkkosivu tai sosiaalisen median kanava. Rahoitusohjelman projektit olisi myös hyvä tunnistaa osaksi laajempaa kokonaisuutta. Sillä kehitettäisiin yksittäisten hankkeiden vaikuttavuutta.

Välittäjätahojen tunnistaminen ja tunnustaminen

Kulttuurialan kehittymisen ja työllistymisen edistämisen yksi tärkeimmistä asioista on oikeiden välittäjätahojen tunnistaminen ja niiden toiminnan arvon tunnustaminen. Monilla arvioinnissa mukana olevilla organisaatioilla on erittäin paljon kokemusta projektisuunnitelmien ja rahoitushakemusten tekemisestä.

Yksittäistä rahoitusohjelmaa tai projektia ei välttämättä edes tunnistettu yksittäisenä projektina, vaan se oli osa pitempikaista prosessia, jossa eri projektit ja rahoittajat vaihtuvat. Näiden toimijoiden tunnistaminen olisi erittäin tärkeää, sillä ne luo-

vat edellytykset jatkuvuudelle ja uusien kulttuurialan toimijoiden työllistämiseksi.

Arvioinnissa mukana olevien projektien toteuttajat olivat pääasias-
sa yhdistyksiä, yrityksiä ja julkisia toimijoita ja oppilaitoksia. Näiden välittäjätahojen toiminnan lähtökohdat olivat toisistaan hyvin poikkeavia, mutta kaikki onnistuivat toiminnassaan. Oikean välittäjäta-
hon tunnistaminen liittyy tiiviisti myös vahvemman strategisen va-
linnan teemaan: mitkä kunkin rahoitusohjelman tavoitteet ovat.

Yhdistyksillä toiminnan vahvuutena oli laaja yhteistyöverkosto ja siinä hyvin luonteva toimiminen eri toimijoiden kesken sekä vahva näkemys alan työllistämiseen. Yrityksillä oli taas vahva näkemys asiakkaan tarpeen tunnistamisesta. Julkisilla toimijoilla ja oppilaitoksilla vahvuutena oli pitkäjänteinen alan kehittäminen.

Kulttuurialan toimijoiden osaaminen ja jaksamisen turvaaminen

Se, että rahoitusohjelman projektit ovat toisistaan poikkeavia, on toisaalta rikkaus, mutta toisaalta vaikuttavuuden ja arvioinnin

kannalta heikkous. Pienen yhdistyksen ja suuren korkeakoulun projekti toiminnasta on vaikea löytää yhtäläisyyksiä ja kehittämisen kohteet ovat erilaiset.

Erilaisten toimijoiden osaamisessa esimerkiksi projektisuunnittelussa ja -hallinnassa on hyvin paljon eroja. Aloittelevien ja pienempien toimijoiden projektiosaamista pystyttäisiin parantamaan myös sillä, että rahoitusohjelman kriteerit ja projekti-suunnitelman teemat ja runko on selkeästi määritelty. Vahvempi hakuhjeistus tukisi projektisuunnitelman laadintaa.

Verkosto-osaaminen erityisesti kulttuurialojen välillä oli vastaajien kautta arvioituna hyvä. Eri alojen välisessä verkostoitumisessa ja moniammatillisuuden osaamisessa olisi kehitettävää. Moniammatillisuuden ja verkostoitumisoosaaminen lisääntymisen koettiin tärkeäksi työllistymisenkin kannalta. Panostamalla tiimityöosaamiseen ja moniammatillisuuteen voitaisiin myös edesauttaa hiljaisen tiedon tunnistamista ja jakamista.

Monet arvioivat projektit olivat toteuttajaorganisaatioissa osana jatkumoa. Arvioitavan projektin idea oli syntynyt edellises-

sä projektissa, jota jatkettiin nykyisellä projektilla – ja nykyisessä projektissa oli jo tunnistettu uusia kehittämisen kohteita ja rahoitushakemukset seuraavasta projektista olivat suunnitella. Tämä osoittaa alan valmiutta ja osaamista kehittämistyöhön.

Toisaalta osittainen kiireen tunne aina seuraavan vuoden rahoituksen varmistamiseksi vie pois aikaa strategiselta ajattelulta: mitkä ovat juuri meidän organisaation kannalta tärkeitä tehtäviä? Toiminnan perustuminen osittain lyhytaikaisten projektien vaaraan aiheutti haasteita erityisesti pienten organisaatioiden henkilöstön jaksamiselle.

Kulttuurialan välittäjätahon osaamiseen erityisesti moniprojektihallinnan osalta tulisi kiinnittää huomiota. Monet projektihallinnan oppaat ja työkalut käsittelevät yksittäisen projektin toimintaa, mutta kulttuurialallakin on tyypillistä useamman projektin limittyminen ja samanaikaisuus. Moniprojektihallinnan osaamisen lisäämisellä pystytään vaikuttamaan myös alan työssäjaksamiseen.

Sähköinen kyselylomake

Projektiarviointi

Luovien alojen työllistämiseen liittyvien projektien arviointi

Projektiarviointi

Projektin nimi

Vastaajan nimi

Mistä hankeidea sai alkunsa?

Mitkä olivat projektin tärkeimmät tavoitteet?

Mitkä olivat projektin tärkeimmät toimenpiteet?

Millainen hakijaorganisaation johdon rooli oli projektin valmistelussa?

Miten hanke liittyi hakijaorganisaation olemassa olevaan toimintaan?

1) Täysin samaa mieltä 2) Melko samaa mieltä 3) En osaa sanoa 4) Melko eri mieltä 5) Täysin eri mieltä

Projekti oli hakijaorganisaation toiminnan kannalta tärkeä

Rahoitushaun kriteerit olivat hakijan kannalta selkeät

Projekti olisi toteutunut ilman Opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämää rahoitusta

Projektin aikana syntyi uusia projektideoita

Projektihenkilökunnan osaaminen kehittyi projektin aikana

Projektihenkilöstön työllistymisen edellytykset paranivat projektin aikana

Aioin toteuttaa samantyyppisiä projekteja jatkossakin

Projekti toteutui suunnittelun budjetin mukaan

Projektin aikana kerättiin osallistujilta asiakaspalautteita

Mikä oli toteuttajan oman rahoituksen ja yhteistyökumppanien osuus kokonaisrahoituksesta?

alle 10 %

10–20 %

21–40 %

41–60 %

yli 60 %

Ketkä olivat projektin yhteistyökumppanit?

Millainen rooli projektin asiakkailla oli hankkeen suunnittelussa?

Mitkä hankkeen toimenpiteet onnistuivat asiakkaiden näkökulmasta parhaiten?

Mitkä hankkeen toimenpiteet onnistuivat parhaiten hankkeen toteuttajan näkökulmasta?

Millaisia tavoitteita projektilla oli toiminnan jatkuvuuteen liittyen?

Onko hankkeen toiminta jatkunut OKM:n rahoituksen päätyttyä?

Mitkä ovat suurimmat esteet projektin toiminnan jatkumisen kannalta?

Millaisia hyviä käytänteitä hankkeen aikana syntyi, mitä kannattaisi toteuttaa jatkossakin?

Missä projektin toimenpiteissä oli eniten kehitettävää?

Arvioi kuinka monta osallistujaa hankkeen toiminnan aikana tavoitettiin (työpajaosallistujia, konserttikävijöitä, näytelyvieraita yms.)?

Mikä oli projektiin työllistettävien henkilöiden palkkakustannusten osuus kokonaiskustannuksista?
alle 50 %
50–60 %

61–70 %

71–80 %

81–90 %

91–100 %

Miten hanke oli esillä eri medioissa? Esimerkiksi mediassa olleiden juttujen lukumäärä, sosiaalisen median aktiivisuus jne.

Mitkä olivat projektin tärkeimmät tulokset?

Laadittiinko projektista loppuraportti, julkaisu tai vastaava?

Lähetä mahdollinen loppuraportti osoitteeseen tomi.kuusimaki@samk.fi.

Hakuilmoitus

Taiteilijoiden toimeentulon ja työllisyyden kehittäminen sekä vapaan kentän tuki

Hakemuksen tyyppi/aihealue

kulttuuri /taiteilijoiden työllisyys, vapaan kentän tuki

Hakuaika päättyy

12.10.2012

Lisätietoja

*Liisa-Maria Hakala-Zilliacus,
puh. 0295 3 30090,
sähköposti: etunimi.sukunimi@minedu.fi*

*Kirsi Kaunisharju, puh. 0295 3 30144,
sähköposti: etunimi.sukunimi@minedu.fi*

*Katri Santtila, puh. 0295 3 30285,
sähköposti: etunimi.sukunimi@minedu.fi*

*Mervi Tiensuu-Nylund, puh. 0295 3 30312,
sähköposti: etunimi.sukunimi@minedu.fi*

Avustukset on tarkoitettu taiteilijoiden työllisyyden edistämiseen ja vapaan kentän tukemiseen (täävien kehittämishankkeiden rahoittamiseen).

Avustusta voidaan myöntää seuraaviin tarkoituksiin:

Määräraha on tarkoitettu taiteilijoiden, taiteilijaryhmien ja kulttuuritoimijoiden palkkaamiseen kehittämään ja toteuttamaan

työhyvinvointia ja yhteisöllisyyttä edistävää toimintaa työpaikoilla ja erilaisissa laitoksissa (esimerkiksi koulut, päiväkodit, hoitolaitokset, varuskunnat, vankilat) ja

yriytsten ja muiden organisaatioiden uusia tuote- tai palvelukonsepteja sekä muuta toiminnan uudistamista ja kannattavuutta edistävää toimintaa, jonka tavoitteena on kehittää muun muassa johtamis-, strategia- tai muutosprosessia.

Määrärahasta voidaan myöntää tukea myös ammattitaiteilijoiden ja vapaan kentän ammattilaisryhmien yhteistyöhön valtionosuutta saavien kulttuurilaitosten (teatterit, orkesterit, museot, kirjastot)

tai kunnan muiden toimijoiden kanssa. Taiteilijat ja taiteilijaryhmät voivat saada kulttuurilaitosten tiloja käyttöönsä silloin, kun laitokset tai kunnan muut sektorit eivät itse niitä tarvitse. Tiloissa voidaan järjestää esimerkiksi teatteri-, tanssi-, musiikki-, sirkus- ja performanssiesityksiä, kirjallisuusmatineoita, taide- ja taidenäyttelyitä, taideteosten myyntitilaisuuksia, työpajoja. Tavoitteena on edistää paikkakunnan kulttuurilaitosten ja kuntien muun vapaa-aikasektorin sekä ammattitaiteilijoiden välistä yhteistyötä ja löytää sille uusia kanavia sekä parantaa monipuolisten taidepalvelujen saatavuutta eri puolilla Suomea erityisesti alueilla, joilla palveluiden tarjonta on vähäistä (ml. kaupunkilähiöt).

Kuka voi hakea avustusta?

Avustus on tarkoitettu taiteilijoiden ja taiteilijaryhmien työllistämiseen ja tavoitteena on luoda pysyviä yhteistoimintamalleja. Hakijoina voivat olla taiteilijoita palkkaavat ja taiteilijoiden palveluja ja tuotteita ostavat organisaatiot (yritykset, kunnat, hoito- ym. laitokset, kulttuurilaitokset). Myös ns. vapaa kentän ammatillisryhmät sekä taidepalveluja välittävät ns. välittäjätoimijat voivat hakea avustusta. Hakijan tulee olla oikeustoimikelpoinen yhteisö.

Ensisijaisesti pyritään siihen, että työnantajat ja laitokset palkkaisivat suoraan eri alojen taiteilijoita ja taiteilijaryhmiä. Taiteilijoiden rekrytoinnin voi hoitaa

myös taiteilijoiden työtä välittävä välittäjäorganisaatio (esimerkiksi manageri-, agentti- tai tuottajayritys, yhdistys, osuuskunta tai vastaava).

Työllistettävien taiteilijoiden tulisi olla freelancereita, yrittäjiä tai työttömiä. Tuki tulisi käyttää ensisijaisesti palkkakustannuksiin. Tuki työllistämiseen ei voi olla täysimääräinen.

Opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämiin avustuksiin sovelletaan valtionavustuslakia (688/2001). Avustusta haetaan opetusministeriön lomakkeella n:o 1.

Ohjeet

Hakemuksista tulee käydä selville hankkeen tarkoitus ja tarkka kuvaus, toteut-

tamisaikataulu, kustannusarvio (mukaan lukien samaa tarkoitusta varten haetut/ saadut muut valtionavustukset) ja rahoitussuunnitelma sekä riittävät tiedot hakijasta ja hankekumppaneista sekä hakijayhteisön taloudesta. Valtionavustus ei voi kattaa hankkeesta aiheutuvien kokonaiskustannusten täyttä määrää. Määrärahasta ei myönnetä toimintaavustuksia eikä tukea investointeihin tai laitehankintoihin.

Hakemukset toimitetaan osoitteella:

Opetus- ja kulttuuriministeriö

PL 29

00023 VALTIONEUVOSTO

Hakuajan täyttymiseksi riittää postileiman päiväys.

Hakuaika päättyy 12.10.2012.

Julkaisussa raportoidaan taiteilijoiden toimeentulon ja työllisyyden kehittämiseen sekä vapaan kentän tuki -rahoitukseen liittyvien projektien arviointi. Se toteutettiin henkilökohtaisin haastatteluin sekä sähköisellä kyselyllä. Yhteensä 43 projektista tavoitettiin 25 projektia.

Projektien toteuttajat olivat toimineet alalla pitkään ja heillä oli laaja asiakasverkosto. Tarve kehittämiseksi oli tunnistettu omien kokemusten ja asiakkaiden kautta.

Projektien kustannuksista suurin osa kohdistui taiteilijoiden työllistämiseen. Kaikki projektit ottivat huomioon jatkuvuuden jo projektisuunnitteluvaiheessa. Suurimpana esteenä jatkuvuudelle nähtiin rahoituksen pirstaleisuus ja lyhytaikaisuus, mihin julkaisussa myös ehdotetaan ratkaisuvaihtoehtoja.

ISSN 2323-8356

ISBN 978-951-633-179-2
(verkkojulkaisu)